

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, d.d. 10 februari 2011 inzake de aanpak van zeer zwakke scholen (kamerstuk 31 293, nr. 86). Vragen zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Boeve

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

Inleiding

Aantal zeer zwakke scholen

Preventieve maatregelen

Speciaal onderwijs

Toezicht

II. Reactie van de minister

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de aanpak zeer zwakke scholen. De gemaakte vorderingen in het terugdringen van het aantal zeer zwakke scholen stemmen deze leden tevreden, maar nog altijd, zo stellen zij, is het aantal zeer zwakke scholen te hoog. Opdat ieder kind zijn talenten ten volle kan benutten in het onderwijs is het noodzakelijk dat de huidige aanpak wordt voortgezet en aangescherpt waar nodig. De leden zijn verheugd dat de minister eist dat (zeer) zwakke scholen hun onderwijsproces binnen een jaar op orde moeten hebben. De leden zien aanleiding tot het stellen van een aantal vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de brief van de minister over de aanpak van zwakke scholen. Het is goed om te lezen dat sinds 2009 het aantal zeer zwakke scholen is gehalveerd. Immers, elke dag dat een kind slecht onderwijs krijgt is er één te veel! Deze leden zien dan ook met belangstelling het door de minister aangekondigde wetsvoorstel tegemoet. Op welke termijn komt dit wetsvoorstel naar de Kamer, zo vragen de leden. Daarnaast hebben deze leden nog enige vragen.

De leden van de SP hebben kennisgenomen van de brief van de minister over de aanpak van zeer zwakke scholen. Een zwakke school betekent dat een leerling niet het onderwijs krijgt waar hij of zij recht op hebben, omdat het onderwijs van te lage kwaliteit is. Dit kan grote gevolgen hebben voor de toekomst van deze leerlingen. De SP deelt het standpunt van de minister dat deze zwakke scholen snel moeten worden verbeterd. Het moment van de harde taal van de minister richting de scholen vinden de leden van de SP echter opmerkelijk. Waarom wordt juist nu ingegrepen?

De leden van de D66-fractie hebben met veel belangstelling kennisgenomen van het aangekondigde beleid om het aantal zeer zwakke scholen terug te dringen. Voor deze leden is de kwaliteit van het Nederlandse onderwijs een absolute prioriteit van het overheidsbeleid. De autonomie van scholen mag nooit leiden tot slecht onderwijs voor de leerlingen. Het is de verantwoordelijkheid van de overheid om in te grijpen als die kwaliteit onder de maat is. De leden hebben daarom al bij de invoering van de Wet goed onderwijs, goed bestuur¹ gepleit voor een verkorting van de termijn waarop de minister kan ingrijpen bij zeer zwakke scholen. Het amendement van het lid Pechtold² strekte ertoe de mogelijkheid van de minister om eerder in te grijpen mogelijk te maken. Het amendement werd toen door de staatssecretaris afgewezen. Deze leden vragen hoe de huidige voorstellen voor uitbreiding van de mogelijkheden van de minister om sneller in te grijpen zich verhouden tot het amendement-

¹ Kamerstuk 31 828.

² Kamerstuk 31828, nr. 18.

Pechtold en wat de minister sinds indiening van dat amendement van mening heeft doen veranderen.

Aantal zeer zwakke scholen

De leden van de VVD-fractie zijn tevreden met de halvering van het aantal zeer zwakke scholen in het primair onderwijs en meer dan een halvering van het aantal zeer zwakke scholen in het voortgezet onderwijs. Graag vernemen de leden hoe groot het aantal zwakke scholen is. Uit de brief blijkt dat er nieuwe zeer zwakke scholen op de lijst van de Inspectie van het Onderwijs blijven komen. De leden vinden dit zorgelijk en vernemen graag of de minister een «terugval» verwacht naar zeer zwak van die scholen die de eerste stap naar verbetering hebben gezet en momenteel «slechts» zwak bevonden zijn. Voorts vernemen de leden graag hoeveel van de scholen die in 2009 nog zeer zwak waren een duurzame verbetering hebben doorgemaakt en het onderwijsproces nu volledig op orde hebben.

De leden van de CDA-fractie vragen de minister om een nadere toelichting waarom het drie jaren duurt voor een school het predicaat zeer zwak heeft gekregen. Kan de minister aangeven wat voor soort scholen een predicaat zeer zwak hebben gekregen, om welke denominatie of richting gaat het, gaat het om nieuw gestichte scholen of juist scholen die al langer bestaan?

Kan de minister aangeven hoeveel scholen zich in de huidige verbetertermijn daadwerkelijk hebben verbeterd en daarmee het etiket «zeer zwak» hebben vermeden? Verwacht de minister dat het huidige aantal scholen met dit etiket zich binnen afzienbare tijd zal kunnen verbeteren of worden deze scholen geconfronteerd met de nieuwe maatregelen, zo vragen de leden.

De leden van de SP willen weten hoeveel scholen «zwak» zijn alvorens zij «zeer zwak» zijn. Hoeveel scholen zijn niet «zwak» voordat zij «zeer zwak» zijn? Hoe komt het dat deze fase van «zwak» wordt overgeslagen? In hoeverre is het mogelijk dat een school de fase van «zwakke school» overslaat, omdat deze school onder verlaagd toezicht stond van de inspectie? Zijn er gevallen bekend van scholen die vanwege het risicogericht toezicht van de onderwijsinspectie minder streng werden gecontroleerd en zo ongemerkt hebben kunnen afglijden tot een «zeer zwakke» school?

Preventieve maatregelen

De leden van de VVD-fractie merken op dat uit de aanpak blijkt dat de Inspectie van het Onderwijs het schoolbestuur in het geval van een scherpe daling van leerresultaten of leerresultaten onder de norm hiervan op de hoogte stelt zodat het schoolbestuur bewust wordt van het treffen van preventieve maatregelen. De leden vrezen dat het uitgeoefende toezicht te beperkt zal zijn en vernemen graag of de minister, evenals deze leden, vindt dat breder toezicht noodzakelijk is. Tegenvallende leerresultaten kunnen het resultaat zijn van moeilijk te definiëren achtergronden. Uit het voorbeeld van De Regenboog in Melissant, zoals op de website van de Besturenraad¹ staat vermeld, spelen ondermeer de verhoudingen binnen een school een rol bij het niet op orde hebben van het onderwijsproces. Kan de minister toelichten hoe de Inspectie van het Onderwijs deze op papier «onzichtbare» indicatoren betreft bij het signaleren van (zeer) zwakke scholen, zo vragen deze leden.

¹ «Zeer zwakke school niet in één jaar op de rails» op www.bersturenraad.nl.

De minister verwacht van schoolbesturen dat zij opbrengstgericht sturen op de kwaliteit van het onderwijs. Graag vernemen de leden welke rol de minister ziet voor individuele (teams van) leraren in het voorkomen van zeer zwakke scholen? Hoe dient een schoolbestuur op deze rol van individuele (teams van) leraren te sturen?

Tot slot vernemen de leden graag welke factoren een rol spelen voor de minister om te besluiten tot het stopzetten van de bekostiging of het opheffen een zeer zwakke school? Spelen louter de factoren onderwijsproces en leerresultaten voor de minister een rol of zal de minister bijvoorbeeld meewegen of een school gevestigd is in een krimpregio? Zo ja, hoe zal de minister de weging van de verschillende factoren gaan bepalen? In hoeveel gevallen verwacht de minister daadwerkelijk over te gaan tot opheffing van de school dan wel tot het stopzetten van de bekostiging? Betekent het stopzetten van de bekostiging dat de school kan én mag voortbestaan, ondanks dat zij zeer zwak bevonden is, zo vragen de leden van deze fractie tot slot.

De leden van de CDA-fractie merken op dat minister in haar brief aankondigt dat zij na de genoemde verbetertermijn ernstig zal overwegen de bekostiging van de school in te trekken. Kan de minister benoemen bij welke omstandigheden zij hiertoe zal overgaan en onder welke omstandigheden niet, zo vragen de leden. In het regeerakkoord staat tevens dat scholen het predicaat excellent kunnen verdienen. Kan de minister al aanduiden wat scholen hiervoor moeten doen en vanaf wanneer het predicaat excellent kan worden afgegeven aan scholen, willen deze leden weten.

De leden van de SP-fractie merken op dat de periode dat een school «zeer zwak» kan zijn gehalveerd wordt en komt op een jaar te staan. Is er in dat overgebleven jaar meer dan wel intensievere begeleiding voor de school dan nu het geval is? Hoe ziet deze begeleiding er uit?

De leden van de D66-fractie lezen dat de minister ernstig zal overwegen de bekostiging van een school in te trekken of de school op te heffen als deze na een jaar nog steeds het predicaat zeer zwak heeft. Welke aanvullende criteria zal de minister hanteren bij haar overweging een school al dan niet op te heffen of bekostiging in te trekken? De leden vragen de minister hoeveel geld de sectorraden jaarlijks tot hun beschikking krijgen om zeer zwakke scholen te ondersteunen in de verbetering van hun onderwijs? Kan de minister benoemen welke vorm deze ondersteuning heeft? De minister geeft aan dat scholen die van de status zeer zwak afkomen onder intensief toezicht blijven staan. Hoe lang blijven deze scholen onder intensief toezicht staan en wat zijn de criteria om het intensieve toezicht voor deze groep scholen op te heffen?

Speciaal onderwijs

De leden van de VVD-fractie merken op dat de PO-Raad alsmede de bonden KBO en KBVO¹ zorgen hebben geuit over de positie van scholen in het passend onderwijs. De bonden KBO en KBVO stellen dat het inkorten van de verbetertermijn voor scholen tot één jaar veel effect zal hebben op het speciaal onderwijs. «Immers», zo stellen de bonden KBO en KBVO, «die scholen worden in 2012 instellingen met een gewone basisbekostiging en zijn voor een extra zorgbudget afhankelijk van het samenwerkingsverband.» De leden van deze fractie vragen de minister of zij de Kamer kan informeren over het aantal scholen voor speciaal onderwijs dat momenteel zeer zwak bevonden wordt? Voorts verzoeken de leden om een reactie op de stelling van de bonden KBO en KBVO dat

¹ Bond Katholiek Primair Onderwijs, Bond Katholiek Beroeps- en Voortgezet Onderwijs.

het inkorten van de verbetertermijn tot één jaar specifiek op het speciaal onderwijs veel effect zal hebben.

De leden van de SP-fractie merken op dat er fors bezuinigd wordt op het primair onderwijs, ook wordt er een systeemwijziging doorgevoerd in het onderwijs genaamd «passend onderwijs». Deelt de minister de mening dat door deze bezuinigingen en de grote veranderingen het risico groter is dan normaal dat de kwaliteit van een school in het geding komt, zowel organisatorisch als wat betreft leerprestaties? Hoe komt zij scholen tegemoet die vanwege de bezuinigingen in de knel komen? Hoe komt zij scholen tegemoet die vanwege de invoering van «passend onderwijs» in de knel komen?

Toezicht

De leden van de SP-fractie merken op dat ruim 23 000 mensen hebben een petitie getekend genaamd «Red het basisonderwijs», met daarin een aanklacht tegen het toezicht op het basisonderwijs. Deelt de minister de mening van de ondertekenaars dat het huidige risico- en bestuursgerichte toezicht het onderwijs verlamt en frustreert? Deelt de minister de mening van de ondertekenaars dat de inspectie te veel de nadruk legt op een afstandelijke en cijfermatig ingestelde beoordeling? In hoeverre wordt bij de beoordeling van een school aandacht besteed aan talenten op sociaal, motorisch, creatief en expressief gebied? Hoe ziet de minister het risico dat door de grote nadruk op slechts enkele aspecten van het onderwijs leidt tot eenzijdig onderwijs? Hoe ziet de minister het risico dat door de grote nadruk op slechts enkele aspecten van het onderwijs leidt tot het kunstmatig verhogen van de leeropbrengsten, bijvoorbeeld door bijvoorbeeld toetstraining?

II. Reactie van de minister